

fra

RIKSADVOKATEN

R. 1911/64.

Oslo, den 30. juni 1964.

Herr statsadvokaten i

Tempoet ved behandlingen av straffesaker.

I rundskriv av 14. oktober 1963¹⁾ anmodet jeg statsadvokatene om å foreta inspeksjoner ved politikamrene for å gjennomgå politiets journaler med henblikk på tempoet ved saksbehandlingen og for å orientere seg om de metoder politikamrene bruker til å kontrollere sine restanser.

Inspeksjonene er gjennomført, i det vesentlige i løpet av desember måned 1963. Rapporter om inspeksjonene er blitt innsendt til dette embete, ledsaget av oppgaver over restanser ved de forskjellige politikamre og med uttalelser fra politimestrene. Således er det da kommet inn et ganske betydelig dokumentmateriale som nå er gjennomgått. Hovedformålet hermed er så vidt mulig å finne frem til metoder som skulle kunne tjene til å få saksbehandlingen betydelig raskere gjennomført ved alle instanser i strafferettspleien. Det fremgår for øvrig at det i forbindelse med statsadvokatenes forutgående henvendelse til politikamrene om de planlagte inspeksjoner var foretatt en gagnlig opprensning ved de fleste politikamre og at politiet i betydelig utstrekning gjør forsøk med nye metoder til å holde restansene nede. Jeg ser også av saker som nå kommer til dette embete — bl.a. når rettsmidler blir brukt mot avsatte dommer — at saksbehandlingen stort sett er kommet inn i en ny fase. Gjennomgående går det kortere tid enn tidligere fra mottagelsen av en anmeldelse til den enkelte sak har funnet sin avgjørelse. Det bortsees da fra de tilfelle som fremdeles forekommer og hvor særlige forhold som politi og påtalemyndighet ikke kan ha herredømme over, har ført til at saksbehandlingen har stanset opp.

Etter at statsadvokatenes inspeksjoner var avsluttet, har det vært avholdt et statsadvokatmøte den 2. april 1964 hvor tempoet ved saksbehandlingen ble drøftet i samråd med representanter for politiembetsverket. Videre ble de samme problemer tatt opp til behandling på det politimestermøte som fant sted 21. og 22. april 1964. Endelig har Riksadvokatembetet den 26. mai 1964 hatt konferanse med generaladvokaten om de spesielle forhold som gjelder militærsakenes behandling. Et særskilt rundskriv²⁾ vil bli sendt ut om behandlingen av straffbare

1) Rundskriv nr. 8/1963.

2) Rundskriv nr. 5/1964.

forhold som anmeldes av de militære myndigheter. I nærværende sirkulære vil jeg ikke foreta noen uttømmende oppsummering av de forhold som har ført til at saksbehandlingen her i landet for ofte har trukket i langdrag. Derimot vil jeg summere opp enkelte av de tiltak som har vært brakt i forslag, som det synes påkrevet å få gjennomført og som til dels også ifølge rapporter fra påtalemyndighetens embetsmenn er gjennomført i løpet av de senere måneder.

Fremgangsmåten ved henvendelser til den sentrale administrasjon har vært sterkt fremme i diskusjonen under de ovennevnte sammenkomster. Særlig gjelder dette politikamrenes budsjettforslag og i den forbindelse statsadvokatens medvirkning til å få behovene belyst. Også for så vidt kan statsadvokatens inspeksjoner på politikamrene siste høst tenkes å ha gjort sin nytte. Det er av flere politimestre uttalt ønske om at sådanne inspeksjoner fortsatt må finne sted som et ledd i samarbeidet mellom statsadvokatene og politikamrene. Jeg er enig heri og ber statsadvokatene fortsette denne virksomhet med jevne mellomrom og i samråd med politimestrene. Også fra Riksadvokatembetets side vil embetsreiser når det passer bli kombinert med besøk på politikamrene og lensmannskontorene for å drøfte situasjonen på stedet og derved supplere det erfaringsmateriale som må antas å ha betydning for påtalemyndighetens samlede innsats i strafferettspleien.

Ved flere politikamre og likeså ved enkelte lensmannskontorer er det åpenbart at bemanningen er for svak. Dette fremgår allerede ved en analyse av saksmengden når man derved tar i betraktning de spesielle vanskeligheter som kommer i tillegg i enkelte distrikter. Jeg tenker da bl.a. på distrikter av stor utstrekning og hvor kommunikasjonsveiene, herunder til dels også telefonnettet, er dårlig utbygd. Jeg vil finne det riktig at statsadvokatene med uttalelser, som i tilfelle bør sendes gjennom dette embete, yter rimelig støtte til politimestrenes budsjettkrav når de av erfaring vet at politiet er for dårlig utrustet med hensyn til personell og materiell. Og jeg mener at tilsvarende forføyninger bør kunne finne sted i samråd med politimestrene når lensmannskontorer er i liknende vanskeligheter. Jeg må anta at den orientering som statsadvokatene med sitt kjennskap til forholdene kan skaffe vil komme til nytte også for Justisdepartementets politiavdeling når budsjettforslag skal begrunnes. Mangelen på personell er et problem som gjør seg gjeldende i mange distrikter såvel med hensyn til politiembetsmenn som med hensyn til etterforskere og kontorfunksjonærer. I noen utstrekning er det i det foreliggende materiale blitt påvist en ujevnhet med hensyn til den arbeidsbyrde politiembetsmenn i ett distrikt har i forhold til arbeidsbyrden

i nabodistriktene. Hva kontorfunksjonærene angår, er det fra flere distrikter fremlagt grunngitte orienteringer som forteller at forholdene med for få og dårlig kvalifiserte funksjonærer gjør det meget vanskelig for politimesteren å få gjennomført noen praktisk og tidsmessig journalføring og i forbindelse hermed en forsvarlig kontroll med politikammerets restanser. Det er ikke sjelden blitt påvist av statsadvokatene under deres inspeksjoner at journalene er noe misvisende og bl.a. så dårlig ajourført at man ikke har oversikt over om og i tilfelle når de enkelte saker er blitt avsluttet — f. eks. henlagt etter bevisets stilling eller oversendt andre politikamre til behandling eller overtagelse. Når journalene på denne måte svikter, er det ikke lett å kontrollere restansene, iallfall ikke restanser som gjelder utsendte saker. Ved enkelte politikamre kan kanskje en avdelingsleder føre særskilt fortegnelse over disse, enten i en dagbok, i et enkelt løsbladsystem med restansekort eller i forbindelse med saksmapper som gjelder slike saker, således som allerede gjennomført enkelte steder. Dette vil inntil videre kunne avbøte en del av manglene ved journalsystemet.

Når det gjelder det personell som bistår politiet i dets etterforskningsvirksomhet, er det fra flere distrikter fremholdt at større økonomiske saker blir nødlidende på grunn av svikt på sakkyndige.¹⁾ Intet politikammer kan uten sakkyndig assistanse bringe klarhet over slike saker. Bare i Oslo har man en politirevisor, men denne er overbelastet med arbeid. I flere andre distrikter søker man forgjeves bistand av statsautoriserte revisorer som måtte finnes i distriktet. Disse er vanligvis opptatt i private bedrifter eller er beskjeftiget med konsultasjonsvirksomhet, med å gjennomgå bedriftsregnskaper og med andre oppdrag som de mottar fra privat hold. Det synes som om situasjonen for så vidt er mest prekær nordpå, og det har vært nevnt på statsadvokatmøtet at det måtte kunne la seg gjøre å engasjere en politirevisor som gjennomførte sine oppgaver ved ambulant opptreden ved de politikamre som etter hvert var beskjeftiget med store og krevende regnskaper. Jeg antar at dette, etter de erfaringer man har, er et behov som vil tvinge seg frem etter hvert, og det er viktig å være oppmerksom på det. Endrer konjunktturene seg, vil politiet nemlig få mange svære og vanskelige konkurssaker og andre regnskapssaker som det hittil har vært relativt få av i etterkrigstiden. Og i så fall vil situasjonen kunne bli meget prekær.

Rasjonelt utstyr såvel til kontorene som til politiets etterforskingstjeneste bør fra statsadvokatenes side med nytte kunne anbefales anskaffet hvor behovet er påtrengende. Det er for øvrig flere politimestre som imøteser en avgjørelse fra Justisdepartementets side angående en tidsmessig omlegging av journalføringen på grunnlag av

¹⁾ Se nå rundskriv nr. 13/1970 pkt. III — 3 og rundskriv nr. 4/1972 pkt. VIII.

38

det forslag som for noen tid siden er fremsatt av vedkommende rasjonaliseringsutvalg.¹⁾

Utstyr til fotostatkopiering bør kunne anskaffes til politietaten i større utstrekning enn hittil. Spesielt er dette nyttig for de tilfelle hvor en sak under behandlingen utvikler seg således at det blir nødvendig å spalte den opp således som anbefalt i flere rundskriv herfra.

Særlig på politimestermøtet i april måned ble det uttalt fra flere hold at det overveldende antall saker som trafikkforseelsene bidrar med, krever et betydelig og temmelig tidkrevende etterforskningsarbeid. At disse saker blir så grundig behandlet skyldes nok bl.a. at domstolene stiller større krav til etterforskningsarbeidet enn etter omstendighetene rimelig. Det er ofte fremholdt at disse trafikksaker må kunne gjennomføres mindre omstendelig enn nå er tilfelle. Spørsmålet om tiltak til forenkling antar jeg at dette embete bør ta opp overfor Justisdepartementet med forslag om nedsettelse av et sakkyndig utvalg til å vurdere muligheten av en mer summarisk behandling av det nevnte sakskompleks.²⁾

Av det domsmateriale som jevnlig løper inn til dette embete fremgår det at flere domstoler bruker en påfallende lang tid til å få straffesaker berammet. Her kan det være spørsmål om å søke dette motvirket med forskjellige tiltak. Jeg antar at det bør bli spørsmål om en henvendelse til Justisdepartementet for å utvirke at dette henstiller til dommerne å anføre en bemerkning i rettsboken om grunnen til at en sak er blitt forsinket opptil flere måneder før saken er blitt pådømt etter at tiltale er utferdiget eller etter at saken er oversendt med anmodning om summarisk pådømmelse. Det er grunn til å anta at en del av de forsinkelser som her er nevnt skyldes vanskelighetene for tiden med å få ansatt dommerfullmektiger ved sorenskriverembetene.

En av statsadvokatene har gjort den erfaring at det hjelper å gå inn for å få straffesakene berammet straks til bestemt dag, selv om berammelsen på denne måte skjer med en nokså rommelig frist. Så lenge en straffesak ikke er berammet, viser det seg at den lett blir skjøvet til side, ofte gang på gang, når andre presserende saker kommer inn ved dommerkontorene. Hvis domstolene berammer straffesaken så snart en tiltalebeslutning, en begjæring om forhørsrettspådommelse eller eventuelt om bevisopptak kommer inn, synes erfaringen å vise at det regelmessig blir plass for straffesaken innenfor en forsvarlig berammelsestid. Dette er en fremgangsmåte som påtalemyndigheten bør kunne prøve å få innført etter konferanse med stedets dommer.

1) Se KTP 1953 s. 191.

2) Foreslått i brev av 22/7 1964 til Justisdepartementet, jfr. endringer i vegtrafikkloven, §§ 36 a, 38, 31, 31 a og 31 b.

Det er ikke bare forut for herreds- og byrettens domsavsigelse det er av viktighet å få tempoet opp. Etter at dom er avsagt, tar det undertiden lang tid før en begjæring om anvendelse av rettsmidler kan bli fremmet eller fullbyrdelse av en frihetsstraff finne sted. Dette skyldes da ikke sjelden, etter hva det er meddelt meg fra flere distrikter, at enkelte dommere lar en dom sende ut til forkynnelse selv i tilfelle hvor de kunne sørget for at forkynnelse av dom skjedde ved domsavlesningen i siktedes eller tiltaltes nærvær. Dette måtte praktisk talt alltid være mulig når dom blir avsagt samme dag som hovedforhandling i saken er avsluttet. Fra ett distrikt opplyses det at det kan gå uker fra domsavsigelsen til politiet mottar dommen til forkynnelse for domfelte. Naturligvis er det mange — kanskje de fleste — domstoler som følger den praksis å lese og forkynne dom umiddelbart etter hovedforhandlingen.

De forhold som her er fremholdt fører til at Riksadvokatembetet vil henstille til Justisdepartementet å la utgå et rundskriv til dommerne om ikke uten rimelig grunn å la siktede eller tiltalte reise fra rettsstedet før dommen er avsagt. Det må kunne hevdes at i forhørsrettssaker og enkle hovedforhandlingssaker vil det vanligvis ikke ta lengre tid å avfatte dommen enn at domfelte må kunne tilsies å møte ved domsavsigelsen på et nærmere angitt klokkeslett samme dag.

Henvendelse fra politiet til andre myndigheter og til nemnder som sorterer under stat eller kommune bør regelmessig skje på den måte at det blir satt frist for tilbakesendelsen av saken. Dette gjelder ikke minst saker som blir oversendt en barnevernsnemnd eller et vernelag til personundersøkelse eller uttalelse. Det har ved gjentatte anledninger vært fremholdt av påtalemyndighetens embetsmenn — og det bekreftes av det materiale som foreligger ved dette embete — at slike forføyninger ofte tar urimelig lang tid. Fra vernelagenes side har det i visse tilfelle vært fremholdt at de har hatt vanskelig for å få den siktede til å møte ved innkallelse, og at saken av den grunn er blitt liggende. Det er bl.a. av den grunn naturlig å etablere et intimere samarbeid mellom politiet og vedkommende nemnd, således at politiet bistår med å få ettersporet den siktede og sørge for at innkallelse kommer ham — eventuelt hans foresatte — i hende. Viser det seg at en nemnd flere ganger har forsinket sakenes behandling i vesentlig grad, bør dette lede til at man ikke oversender originale saksdokumenter til vedkommende. Oftest vil det nemlig være helt tilstrekkelig å sende over gjenpart av en oversiktsrapport eller en kopi av politiets siktelse. Samarbeid med vedkommende verneinspektør skulle også være egnet til å gjøre slutt på sommel fra vernelagenes side.

Også enkelte forsvarere sitter til sine tider altfor lenge med sakens

40

dokumenter. Her er det anledning for påtalemyndigheten til å sette frist og dette bør da ikke forsømmes.

Den kontroll som det er nødvendig å føre med restansene er varierende og utføres etter forskjellige metoder i de forskjellige politidistrikter. Det dreier seg her både om ekstern og om intern kontroll med saker som er til behandling. Det er mulig at det bør bli gjennomført en ensartet fremgangsmåte ved politikamrene. Inntil Justisdepartementet eventuelt har etablert en rasjonell journaliserings-, registrerings- og arkiveringsordning, vil det være påkrevet at politimesteren sørger for å ha et apparat hvormed han personlig uten altfor stort besvær kan kontrollere restansene og kreve uttalelse når en sak er blitt gammel. Det kan ved mindre politikamre ordnes ved en særskilt rubrikk for visse saker i hovedjournalen, men det naturligste er vel å føre en egen bok eller et kortsystem som omfatter enhver sak som er sendt ut når denne ikke i sin helhet skal overføres til et annet politikammer. Den embetsmann ved politikammeret som har fått i oppdrag å gjennomføre ledelsen av etterforskningen vil i første omgang være ansvarlig for at etterforskningen ikke blir forsømt, men politimesteren må selv ha den overordnede kontroll og ansvaret for at denne virker etter hensikten.

Det bør nevnes noen ord særskilt om straffesaker som blir sendt lensmennene til foretagelse av avhør eller andre forføyninger. I enkelte distrikter er det åpenbart at lensmannsetterforskningen går meget tregt, og det gis eksempler på at saker blir liggende ubehandlet i månedsvis til tross for purringer fra politimesteren. Det forekommer også at purringene ikke engang blir besvart. I slike tilfelle påhviler det naturligvis politimesteren en plikt til å sørge for opprydding. Inspeksjon er under enhver omstendighet nyttig. I enkelte distrikter skyldes forsinkelsene som tidligere nevnt at bemanningen ved lensmannskontorene er mangelfull. I andre tilfelle kan det være at de forføyninger som kreves av lensmannen forutsetter reisefravær som ikke står i rimelig forhold til den enkelte saks betydning, og at lensmannen derfor finner det nødvendig, før han begir seg på reise, å samle flere saker som kan behandles ved samme anledning. Slike omstendigheter gir imidlertid i mange tilfelle som jeg har merket meg ikke den avgjørende forklaring på at sakene blir liggende. Det kan bl. a. skyldes at det også ved lensmannskontoret er dårlig kontroll med restansene. Fra orientert hold har det vært antydning at vedkommende lensmann selv undertiden i altfor liten utstrekning deltar i etterforskningsvirksomheten og overlater straffesakene fullstendig til en lensmannsbetjent. Hvorvidt dette i de forskjellige tilfelle er formålstjenlig eller nødvendig, kan dette embete ikke gjøre seg opp noen for-

41

svarlig mening om. Dertil kreves et nærmere kjennskap til de stedlige forhold. Men det må være helt klart at politimesteren iallfall må kunne kreve av lensmannen at han på samme måte som politimesteren fører en løpende kontroll med restansene ved sitt kontor.

Om politiets administrasjon av etterforskningen i en sak og forberedelsen til hovedforhandling har jeg uttalt meg i en rekke rundskriv som jeg her finner det tilstrekkelig å vise til. Jeg minner om rundskriv

R. 6031/49 av 19/1.50	*R. 3172/59 av 31/10.59
R. 343/51 » 23/1.51	*R. 1865/60 » 28/9.60
*R. 481/52 » 9/2.52	R. 233/61 » 27/1.61
*R. 2482/56 » 15/9.56	*R. 1109/63 » 18/4.63
R. 3201/58 » 31/10.58	R. 2628/63 » 14/10.63
*R. 1709/59 » 3/6.59	*R. 83/64 » 10/1.64

Oppspalting av saker som gjelder flere siktede og som skal avgjøres av forskjellige instanser er nevnt i flere av disse rundskriv. Det må naturligvis overveies nøye om fremgangsmåten i det enkelte tilfelle er den mest hensiktsmessige. En sådan overveielse synes ikke alltid å ha funnet sted. Skal saken mot flere siktede fremmes for samme domstol, eller når en beslutning om påtaleunndatelse synes like naturlig for alle impliserte, er det selvfølgelig upraktisk å legge frem én utskilt kolleksjon av dokumenter for hver enkelt siktet. Det er for meg også opplyst at enkelte dommere i herreds- og byrett er misfornøyd med at saken er spaltet opp, fordi de er interessert i å vite hvorledes en sak er blitt avgjort overfor personer som har vært medskyldige i den eller de forbrytelser vedkommende dommer har til behandling. Dette hensyn må kunne imøtekommes derved at politiet sørger for at sakens dokumenter inneholder opplysninger om hvorledes de øvrige saker i saks-komplekset er blitt avgjort eller vil bli avgjort, eventuelt at gjenpart av dommene i de parallelle saker blir vedlagt.

Når det gjelder den praksis som nå jevnlig blir betegnet som straffesakenes «rundgang», bør det kunne treffes enkle foranstaltninger for å hindre at denne i unødvendig utstrekning blir praktisert. I mange tilfelle vil det være tilstrekkelig at politikammeret når etterforskning ønskes i andre distrikter, i stedet for sakens dokumenter legger ved begjæringen en saksfremstilling eller oversiktsrapport, eventuelt ledsaget av en kopi av den foreliggende siktelse. I svært mange tilfelle vil begjæring om etterforskingsskritt som er meget enkle å kunne settes

* Rundskriv merket med stjerne er gått ut.

42

i verk ved bruk av telefon eller fjernskriver til det distrikt som skal treffe vedkommende forføyning. Under forberedelsen til hovedforhandling med bevisopptak eller ved begjæring om pådømmelse av en sak ved forhørsrett i et annet distrikt praktiseres ofte en tungvint fremgangsmåte. Det har vært meget alminnelig å sende saken til det distrikt hvor vedkommende siktede eller vitne angivelig skal befinne seg uten på forhånd ved henvendelse pr. telefon å bringe oppholdsstedet sikkert på det rene i tilfelle hvor dette skulle være naturlig. Dette fører undertiden til en rundgang som gir grunn til kritikk. Saken sendes fra ett politikammer til et annet politikammer hvor vedkommende rettergangsskritt begjæres; derpå blir det overlatt forhørsretten på vedkommende sted å finne ut ved forkynnelse av stevning hvor vedkommende vitne eller siktede i virkeligheten befinner seg. Så går saken den samme tungvinte vei tilbake, hvorpå straffesakens dokumenter på samme måte ekspederes i retur til oppdragsgiveren under henvisning til opplysninger som finnes i en forgjeves forkynt stevning. Nylig har jeg gjennomgått en straffesak som etter at tiltale var reist ble ca. 2 år gammel før den ble pådømt. Saken var i og for seg enkel, og etterforskingen hadde ikke tatt så lang tid, men etter at tiltale var utferdiget og saken oversendt aktor, gikk dokumentene på rundgang i forbindelse med begjæringer om noen bevisopptak og verserte deretter mellom flere politikamre, sorenskriverembeter og oppnevnte forsvarere, hvorved ekspedisjonsdokumentet etterhvert kom til å omfatte 53 påtegninger. I to tilfelle viste det seg at de vitner som ble søkt avhørt i andre distrikter fremdeles befant seg i den by hvor hovedforhandlingen skulle finne sted, således at de kunne stevnes direkte til hovedforhandling. Henvendelser pr. telefon fra det ene politikammer til det annet før saken ble sendt ut ville ha vært likeså praktisk som naturlig.

Dokumentenes rundgang fra lensmann til lensmann kan også være meget tidkrevende. Ofte foregår denne trafikk blant lensmennene innenfor et enkelt politimesterdistrikt. Omfatter saken mange siktede og mange vitner, vil denne praksis i det minste føre til megen lesning av dokumenter før hver enkelt av lensmennene kan sette undersøkelser i gang overensstemmende med oppdragene. På statsadvokatmøtet i april måned i år ble det under noen meningsforskjell fremholdt at det i slike tilfelle burde være mer praktisk at en etterforsker ved politikammeret som kjente saken reiste fra sted til sted og gjennomførte hele etterforskingen. Jeg antar at denne metode bør kunne benyttes når det gjelder viktigere saker og når den fremgangsmåte som her er foreslått i det enkelte tilfelle må antas å ville føre til en bedre og en hurtigere etterforsking.

I viktigere saker hvor politiet ettersøker den mistenkte, kan det vise seg utilstrekkelig bare å foreta etterlysning i Polititidende. Det

43

synes nemlig som om dette viktige meddelelsesmiddel ikke overalt blir studert så systematisk og med den omhu som er nødvendig. Det foreligger eksempel på at en straffesak av en viss betydning er blitt liggende i årevis ved et politikammer etterat etterlysning hadde funnet sted mens mistenkte oppholdt seg i nabodistriktet. Det bør etter omstendighetene overveies å bruke stikkbrev eller å sende ut henvendelser over fjernskriver når straffesaken ikke er bagatellmessig. Det vil også være hensiktsmessig i slike tilfelle å konferere med sjefen for Kriminalpolitisen.

Rekvisisjon av fødselsattest, utskrift av Strafferegistret osv. bør foretas på et så tidlig tidspunkt som mulig uansett om saken er helt ferdig etterforsket. Det er eksempler på at en straffesak er blitt liggende opptil 4 måneder på et politikammer mens man bare ventet på å få attestene inn.

Når politiet skal ha fatt på personer som vites å reise meget, spesielt sjøfolk og fiskere som er til stede på sin bopel når anmeldelsen av straffbart forhold foreligger, bør politiet passe på å få dem avhørt før de påny drar ut og deretter få saken fremmet meget hurtig. Beslaglegging av pass¹⁾ i en kortere tid overfor siktede personer bør da foretas i den utstrekning loven gir anledning til det og det etter sakens art ikke kan antas å være urimelig. I denne forbindelse bør det også nevnes at den som leder etterforskningen må sørge for at forføyninger så vidt mulig blir truffet samtidig i flere distrikter hvor personer skal avhøres eller andre etterforskingsskritt settes i verk.

Erstatningskrav blir undertiden fremsatt av klageren på en sådan måte at politiet finner seg beføyet til å la saken ligge til observasjon mens forhandlinger om erstatsning pågår, ofte i atskillige måneder. I virkeligheten brukes politiet her til inkasso. Hvis det nå dreier seg om en sak som er offentlig påtale undergitt og hvor det er sannsynlig at statsadvokaten vil finne grunn til å fremme saken for domstolen uten hensyn til om fornærmede fremsetter eller fastholder en påtalebegjæring fordi almene hensyn krever påtale (t. eks. § 229 eller § 228, 2. ledd), bør sådan utsettelse ikke finne sted.

I flere av de ovennevnte rundskriv har jeg påpekt betydningen av at arbeidsskolesaker²⁾ blir fremmet meget hurtig og har i den forbindelse også festet meg ved at slike saker gjennomgående har tatt lang tid selv i tilfelle hvor den siktede har vært undergitt varetektsarrest. Etter henvendelse til direktøren for arbeidsskolen for unge lovovertredere ble det meddelt meg i skriv fra skolen av 17/2.64 at for de 58 elever som skolen hadde mottatt i 1963 var varetektstiden i gjennomsnitt ca. 109 dager. Den lengste tid en elev hadde sittet i varetektsarrest før anbringelse i arbeidsskole var 239 dager. Det bør

1) Se rundskriv nr. 3/1959 og Del III — nr. 1/1972.

2) Nå ungdomsfengselssaker, se lov nr. 3 av 9/4 1965, kap. IV.

44

fortsatt gjøres anstrengelser for å få disse sakene fremmet hurtigere. I fremtiden vil det kunne få en særskilt betydning at de her omhandlede saker blir behandlet hurtig, nemlig dersom det forslag om lovforandring som er fremsatt i Ot.prp. nr. 26 (1963/64) i det vesentlige blir fulgt.¹⁾ Minimumstid for anstaltoppholdet vil etter forslaget bli 9 måneder ÷ varetekt, og det må da antas at det sjelden vil bli gitt dom for ungdomsfengsel når varetektstiden kommer til i vesentlig grad å redusere det tidsrom²⁾ da den siktede skulle være under arbeidsskolens behandling.

....
Det er ikke uvanlig at påtalemyndigheten i sine påstander eller i en straffutmålingsanke går skarpt inn for en ubetinget straff overfor en ung lovovertreder etter at etterforskingen har trukket i langdrag på utålelig måte og uten at påtalemyndigheten har engasjert seg syn-derlig for å få saken frem. I retten må dette fortone seg som en in-konsekvent handling som virker lite heldig. Således kan det for øvrig stille seg også i andre saker.

Det viser seg ved behandlingen av straffesaker i sin alminnelighet at såvel personundersøkelser som især mentalundersøkelser er egnet til å forsinke etterforskingen. Personundersøkelser og om nødvendig psykiatriske eller psykologiske undersøkelser må i atskillig utstrekning kunne foregå samtidig med den løpende etterforsking uten at den som foretar undersøkelsene den hele tid sitter med straffesakens dokumenter.

På grunn av misforståelser som er kommet til uttrykk i den senere tid, må det fremholdes at både påtalemyndigheten, den oppnevnte aktor og politiets tjenestemenn har ansvar for enhver ikke avsluttet straffesak også når dens dokumenter er sendt ut fra kontoret — til undersøkelser, til etterforsking eller til uttalelser. Det kan være til institusjoner og personer utenfor etaten og til politiet i andre distrikter.

Jeg vil sluttelig bemerke at enhver saksbehandling som uten for-svarlig grunn drar ut er direkte skadelig for rettspleiens anseelse og for straffedommenes preventive betydning. Det er derfor viktig til enhver tid å påse at sakene ikke blir for gamle. Blir de i utrensmål liggende ubehandlet på etterforskningsstadiet eller foregår forberedelsen til hovedforhandling på tungvint måte, er det nødvendig at statsadvokaten tar dette opp med politimesteren i distriktet, eventuelt med vedkommende aktor. Det er til syvende og sist statsadvokaten som må føre den stadige kontroll med at straffesaker blir behandlet på en slik måte at straffe-rettspleien også i kriminalpolitisk henseende står for kritikk.

Andr. Aulie

¹⁾ Lov nr. 3 av 9/4 1965 kap. IV.